

STUDIA
NAD STRUKTURĄ SPOŁECZNĄ
WIEJSKIEJ POLSKI

Dominika Zwęglińska-Gałęcka

STUDIA NAD STRUKTURĄ SPOŁECZNĄ WIEJSKIEJ POLSKI

TOM 5

Gentryfikacja wsi w Polsce:
znaczenie i skutki procesu

Warszawa 2024

IRWIR PAN

Polska Akademia Nauk
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Wydawnictwo Naukowe
SCHOLAR

Seria Problemy Rozwoju Wsi i Rolnictwa

Recenzenci:

dr hab. Ryszard Cichocki

dr hab. Hanna Podedworna

Redakcja i korekta: Dorota Kassjanowicz

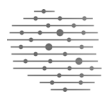
Projekt okładki (według pomysłu Marii Halamskiej): Katarzyna Juras

Na okładce reprodukcja obrazu Józefa Chełmońskiego

Willa w ogrodzie – Kukłówka (po 1889), Muzeum Narodowe w Warszawie

Publikacja dofinansowana przez Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa
Polskiej Akademii Nauk

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych
przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Doskonała Nauka II –
Wsparcie monografii naukowych” na podstawie umowy
nr MONOG/SP/0128/2023/01

**Doskonała
Nauka**

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Copyright © 2024 by Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Warszawa

Copyright © 2024 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o., Warszawa

ISBN 978-83-67450-91-1

ISSN 2543-5817

doi 10.7366/9788367450911

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa

tel. 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91

dział handlowy: jak wyżej, w. 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)

Wydrukowano w Polsce

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

Część I

1. Gentryfikacja wsi jako proces zmian struktury społecznej	13
1.1. Gentryfikacja wsi – charakterystyka zjawiska	13
1.2. Inspiracje analizy procesu gentryfikacji wsi	21
1.3. Gentryfikacja wsi w Polsce – cechy uniwersalne i specyfika	32
1.4. Proces gentryfikacji wsi i możliwe schematy jego wyjaśniania – podsumowanie	41
2. Założenia i problemy badań empirycznych	43
2.1. Przyczyny podjęcia tematu	43
2.2. Aktorzy procesu gentryfikacji wsi – klasa średnia	45
2.3. Cel i założenia analizy	51
2.4. Charakterystyka źródeł	57
2.5. Metody badawcze	60
2.6. Badana próba i grupa kontrolna	63
3. Przestrzenny zasięg procesu gentryfikacji wsi	68
3.1. Korelaty gentryfikacji (stan obecny i dynamika)	68
3.2. Procesy zmian społecznych i ich rezultaty	70
3.3. Procesy zmian przestrzeni	74
3.4. Procesy zmian gospodarczych i ich następstwa	75
3.5. Przestrzenny zasięg gentryfikacji wsi	78

Część II

4. Ekonomiczne konsekwencje procesu gentryfikacji wsi	83
4.1. Wskaźniki ekonomicznych konsekwencji gentryfikacji wsi	83
4.2. Struktury gospodarek lokalnych	83
4.3. Sytuacja budżetowa samorządów lokalnych	89
4.4. Dobrostan lokalnych zbiorowości	91
4.5. Zgentryfikowane i niezgentryfikowane gospodarki lokalne – podsumowanie	94

5. Społeczne konsekwencje procesu gentryfikacji wsi	97
5.1. Wskaźniki społecznych konsekwencji gentryfikacji wsi	97
5.2. Struktura demograficzna zbiorowości wiejskich	98
5.3. Struktura społeczna: wykształcenie, grupy zawodowe, dochody	100
5.4. Aktywność społeczna mieszkańców wsi zgentryfikowanej i niezgentryfikowanej	105
5.5. Zróżnicowanie społeczne wiejskiej klasy średniej (klasa czy klasy średnie?)	109
5.6. Zgentryfikowane i niezgentryfikowane zbiorowości lokalne – podsumowanie	116
6. Kulturowe konsekwencje procesu gentryfikacji wsi	118
6.1. Wskaźniki kulturowych konsekwencji gentryfikacji wsi	118
6.2. Wykładniki stylu życia w zbiorowościach wiejskich	120
6.3. Zróżnicowanie kulturowe wiejskiej klasy średniej (styl czy style życia?)	136
6.4. Zgentryfikowane i niezgentryfikowane style życia – podsumowanie	146
Zakończenie	151
Bibliografia	159
Spis tabel	177
Spis rycin	180
Indeks nazwisk	182